

CONTROLEAZĂ-ȚI BANII!

DRUMUL TĂU DE LA HAOS LA SIGURANȚĂ FINANCIARĂ

Burcash™

CONTROLEAZĂ-ȚI BANII!

DRUMUL TĂU DE LA HAOS LA SIGURANȚĂ FINANCIARĂ

Eusebiu Burcaș
0740 075 710
contact@burcash.ro
www.burcash.ro
Burcash™

Concept și design Nașii

PARTEA 1. FINANȚE PERSONALE. COMPORTAMENT SAU CUNOȘTINȚE? 4

PARTEA 2. PLANIFICĂ, RESPECTĂ, ANALIZEAZĂ! 34

PARTEA 3. TU CUM STAI CU SĂNĂTATEA FINANCIARĂ? 63

BONUS: CÂT COSTĂ TIMPUL TĂU? 73

Finanțe personale
Comportament sau cunoștințe?

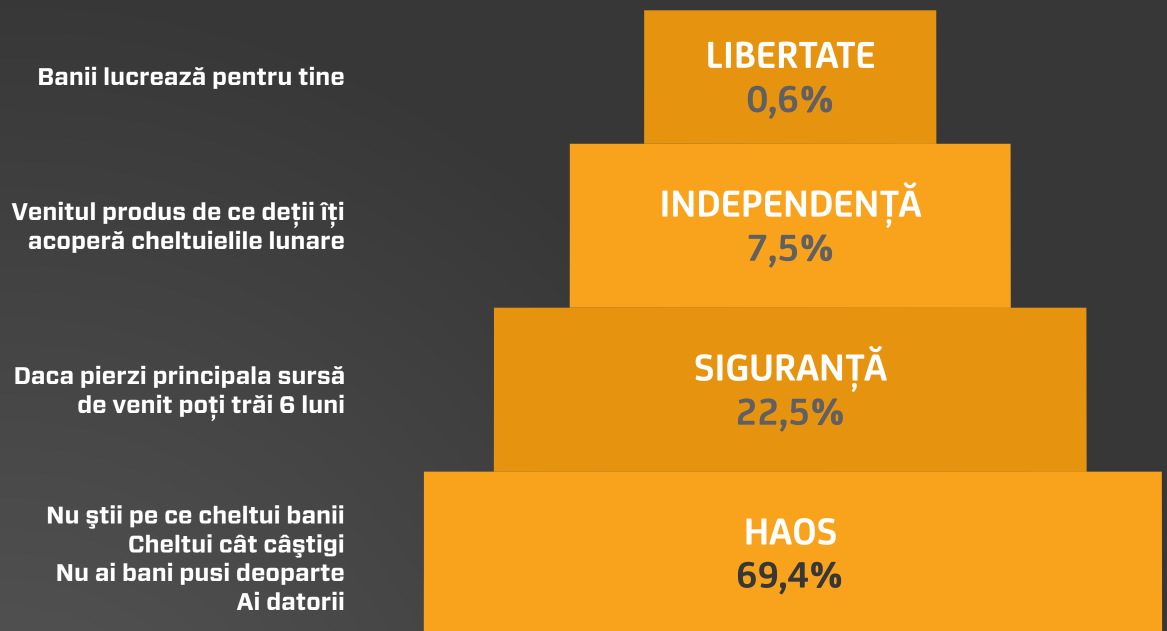

CARE ESTE PRIMUL LUCRU CE ÎȚI VINE ÎN MINTE ATUNCI CÂND TE GÂNDEȘTI LA BANI, LA MULȚI BANI? CE AI FACE DACĂ AI AVEA UN BUGET NELIMITAT PENTRU ORICE? TE-AI GÂNDIT VREODATĂ CUM AR FI DACĂ BANII NU AR MAI REPREZENTA O PROBLEMĂ PENTRU TINE? ŞI O ULTIMĂ ÎNTREBARE, AI STAT VREODATĂ SĂ ANALIZEZI CE SE ÎNTÂMPLĂ CU FIECARE BĂNUȚ PE CARE ÎL CÂŞTIGI?

Cel mai probabil nu pentru că sunt foarte puţini cei care fac asta, iar noi, românii, nu am fost lăudaţi niciodată pentru modul în care ne administrăm banii şi pentru deciziile financiare pe care le luăm.

Atunci când facem referire la situația finanțelor personale, trebuie să luăm în calcul două componente: COMPORTAMENTUL și CUNOȘTINȚELE.

Finanțele personale înseamnă ceea ce faci zi de zi cu banii tăi, este vorba despre comportament în proporție de 80%, iar cunoștințe numai în proporție de 20%. Lipsa banilor și problemele financiare reflectă felul în care îți administrezi banii și deciziile pe care iei atunci când aceștia se află încă în posesia ta.

ÎN FUNCȚIE DE COMPORTAMENTUL FAȚĂ DE BANI, ÎNTREAGA POPULAȚIEI A PĂMÂNTULUI TRĂIEȘTE ÎN ACEST MOMENT ÎNTR-UNA DINTRE CELE 4 ZONE ALE SUCCESULUI FINANCIAR:

După cum se poate observa, **69,4% DINTRE ACEȘTIA TRĂIESC ÎN ZONA DE HAOS FINANCIAR.** Cu alte cuvinte, majoritatea oamenilor nu știu să profite și să se folosească de cea mai importantă caracteristică a banilor, și anume de faptul că banii sunt numărabili.

Cine se află în zona de Haos?

- cei care nu țin evidența banilor, nu știu pe ce își cheltuie banii; revenind la caracteristica banilor, aceea de a fi numărabili, atunci când știi cu certitudine pe ce anume și cum îți folosești banii, atunci poți opri cheltuirea excesivă a acestora;
- au o singură sursă de venit și nici un fel de economii pentru cheltuieli neprevăzute;
- cheltuie tot ceea ce câștigă și nu cunosc suma necesară traiului de zi cu zi.

ZONA DE HAOS FINANCIAR

ZONA DE SIGURANȚĂ FINANCIARĂ

ZONA DE SIGURANȚĂ FINANCIARĂ, UNDE SE AFLĂ APROXIMATIV 22,5% DIN POPULAȚIE, este caracterizată de existența unor economii cu rol de plasă de siguranță în cazul pierderii principalei surse de venit. Aceste economii însă trebuie să fie suficient de mari încât să acopere traiul zilnic pe o perioadă de cel puțin 6 luni. O altă mențiune care trebuie făcută este că banii respectivi trebuie să asigure cheltuielile menținând stilul de viață la aceleași standarde.

ZONA DE INDEPENDENȚĂ FINANCIARĂ

ÎN ZONA DE INDEPENDENȚĂ SE AFLĂ DOAR 7,5% DIN POPULAȚIA GLOBULUI. Pentru aceștia, venitul produs de ceea ce dețin acoperă toate cheltuielile. Revenind la principala caracteristică a celor aflați în Haos Financiar, și anume lipsa unui control riguros al banilor, este evidentă întrebarea: oare nu este important să știi cât și cum cheltui pentru ca ulerior să găsești surse suplimentare de venit care să îți acopere cheltuielile lunare? Fără aceste informații zona de Independență este practic inabordabilă.

ZONA DE LIBERTATE FINANCIARĂ

DOAR 0,6% DIN ÎNTREAGA POPULAȚIE A GLOBULUI SE AFLĂ ÎN ZONA DE LIBERTATE FINANCIARĂ! Și asta pentru că e foarte dificil să ajungi la un nivel la care banii să lucreze pentru tine.Toate aceste procente amintite, precum și caracteristicile celor care fac parte dintr-o anumită treaptă, sunt mai mult decât suficiente pentru a înțelege că zonele de Siguranță și Independență nu sunt de neatins.

“ IEȘIREA DIN HAOS SE BAZEAZĂ PE COMPORTAMENTUL ȘI MAI ALES PE DECIZIILE FIECĂRUI INDIVID REFERITOARE LA PROPRII BANI.

1.1 CE GÂNDEȘTI DESPRE BANI?

DE CELE MAI MULTE ORI, NE GÂNDIM LA BANI ATUNCI CÂND AVEM O PROBLEMĂ, CÂND ÎNCERCĂM SĂ PLANIFICĂM BUGETUL PENTRU O NOUĂ ACHIZIȚIE, ȘI ÎN CEL MAI RĂU CAZ, ATUNCI CÂND NE DĂM SEAMA CĂ MAI SUNT DOUĂ SĂPTĂMÂNI PÂNĂ LA SALARIU ȘI AM RĂMAS FĂRĂ BANI.

Continuând scenariul de mai sus, cu siguranță veți spune că banii sunt puțini și este ceva obișnuit să îi epuizați într-un timp foarte scurt.

Ei bine, nu este deloc adevărat! Există și posibilitatea ca venitul vostru să fie împărțit în funcție de nevoile pe care le aveți iar banii să vă ajungă. Se spune că nu contează câți bani câștigi, ci mai degrabă cum îi cheltuiești. Planificarea este foarte importantă și reprezintă cea mai bună metodă prin care puteți observa ce se întâmplă cu banii voștri.
Tot când vine vorba de bani, vă gândiți că băncile sau instituțiile de investiții nu sunt de încredere, că doar voi știți cel mai bine cum să vă gestionați banii și ce trebuie să faceți cu ei, că nu are rost să consultați un specialist în domeniu când vreți să investiți sau să achiziționați un bun sau un serviciu de valoare ridicată.
Toate acestea sunt oare concepții sănătoase despre bani și investiții? Mai mult decât atât, oare vă prezic un viitor financiar sănătos și lipsit de griji?

CE GÂNDURI AI ZILNIC DESPRE BANI?

Cum primeşti şi cum gestionezi aceste gânduri şi care este rolul lor în ceea ce privește sănătatea financiară?

Dacă facem o analiză a mesajelor pe care le trimitem în jurul nostru, a afirmațiilor pe care le spunem copiilor, partenerilor noştri de viață sau prietenilor, vom găsi la rădăcina acestor afirmații nişte gânduri pe care le avem în capul ”nostru” de foarte multă vreme. .

1 Nu voi avea niciodată suficienţi bani
2 Nu ne putem permite
3 Eu nu pot să fac aşa uşor bani cum fac alţii
4 Banii sunt ochiul dracului
5 Lasă că ştim noi cum au obţinut banii
6 Banii nu aduc fericirea
7 Banul la ban trage
8 Nu o să-mi ajungă banii până la finalul lunii
9 Banul face din om neom
10 E mai simplu să faci bani în străinătate
11 De ce să mai ţin socoteală lor dacă tot nu-mi ajung
12 Bărbatul trebuie să câştige mai mulţi bani decât femeia

1.2 CÂT DE BENEFICE SUNT CONVINGERILE TALE DESPRE BANI?

CARE A FOST SITUAȚIA TA FINANCIARĂ ÎN FAMILIE? CÂT DE BOGAȚI AU FOST/ SUNT PĂRINȚII TĂI ȘI ÎN CE MĂSURĂ AU REUȘIT SĂ ÎȚI TRANSMITĂ UN ANUMIT COMPORTAMENT FINANCIAR? ESTE DEMONSTRAT CĂ FELUL ÎN CARE SUNT ADMINISTRAȚI BANII ÎN FAMILIE ARE O OARECARE INFLUENȚĂ ASUPRA COMPORTAMENTULUI FINANCIAR AL FIECĂRUI MEMBRU.

Fiecare dintre noi are amintiri mai mult sau mai puțin plăcute legate de bani. Cu toții ne-am dorit ceva foarte mult și nu, nu am primit pentru că "nu sunt bani". Și așa am învățat că nu putem avea tot ceea ce ne dorim, iar pe de altă parte am învățat să ne bucurăm de orice atenție primită.

Oamenii încep să înţeleagă mesajele transmise de bani încă de la vârste fragede. Încă din momentul în care copiii pot să stăpânească realitatea adulţilor, transformă ceea ce văd în reguli subconştiente despre viaţă, şi bineînţeles despre bani. Problema este că unele mesaje despre bani nu reflectă neapărat realitatea din perspectiva unui adult. În schimb, poate reprezenta un adevăr parţial pentru un copil, care mai târziu, la maturitate, îl poate însuși ca un adevărat crez. Concepţiile legate de bani percepute în copilărie pot afecta convingerile şi comportamentele la maturitate. În general, oamenii nu sunt conştienţi de concepţiile lor legate de bani şi de modul în care comportamentul lor dăunător este determinat de acest aspect. Prin urmare, nimeni nu încearcă să îşi schimbe concepţia despre bani înainte de a face orice prim pas în îmbunătăţirea situaţiei financiare.

“ÎN FAMILIE, DISCUȚIILE DESPRE BANI APAR, DIN PĂCATE, ATUNCI CÂND EXISTĂ DEJA PROBLEME SAU LUCRURILE NU FUNCȚIONEAZĂ CUM TREBUIE. ATÂT TIMP CÂT BANII NU SUNT O PROBLEMĂ, ÎNTRE PARTENERI NU SE ADUCE ÎN DISCUȚIE ACEST SUBIECT. RĂU DESTUL!

1.3 COMPORTAMENT FINANCIAR - MOȘTENIRE DE FAMILIE

TE-AI GÂNDIT VREODATĂ CĂ EXISTĂ VREO LEGĂTURĂ ÎNTRE COMPORTAMENTUL TĂU FINANCIAR ACTUAL ŞI FELUL ÎN CARE AU FOST ADMINISTRAȚI BANII ÎN FAMILIA DIN CARE PROVII? EXISTĂ VREO ASEMĂNARE ÎNTRE ACȚIUNILE TALE ŞI ALE PĂRINȚILOR TĂI?

Continuând scenariul de mai sus, când am ajuns la vârsta la care am început să înţelegem ce se întâmplă în jurul nostru, am observat că în familia noastră tata este cel care aduce banii în casă. De asemenea, am văzut că mama era cea care făcea propunerile, un scurt rezumat al nevoilor, iar tata cel care decidea ce se întâmplă cu banii. Ulterior, banii erau repartizați cheltuielilor lunare și nevoilor urgente.

Acum, când avem propriul venit, facem la fel și economisim puţin doar înainte de o achiziţie majoră, planificăm banii cât să ne ajungă până la următorul salariu şi ştim că există foarte multe lucruri pe care nu ni le putem permite.

FIECARE DINTRE NOI AM DEVENIT ADULȚI CU "TRAUME" FINANCIARE ADÂNC ÎNRĂDĂCINATE DE CĂTRE FAMILIE

DA, COMPORTAMENTUL FINANCIAR SE ÎNVAȚĂ ÎNSĂ POATE FI CONTROLAT ŞI ADAPTAT LA NEVOILE FIECĂRUIA.

Dacă părinţii tăi administrau banii într-un anume fel, tu poţi învăţa din greşelile lor astfel încât banii să nu reprezinte și pentru tine cea mai mare grijă pentru mâine. Analizează-ţi legătură şi comportamentul cu banii şi încearcă să construieşti o relaţie cu aceştia, însă una pe care o poţi controla tu şi nu ea pe tine.
Cu siguranţă puţini dintre voi aţi asistat vreodată la o discuţie a părinţilor voştri legată de bani, anumite investiţii sau probleme financiare. Iar acum, când aveţi copii, faceţi acelaşi lucru și nu îi lăsaţi să asiste la discuţiile voastre pentru că, nu-i aşa, nu trebuie să ştie ei că există ceva probleme şi că, într-un fel sau altul, trebuie să le rezolvaţi.

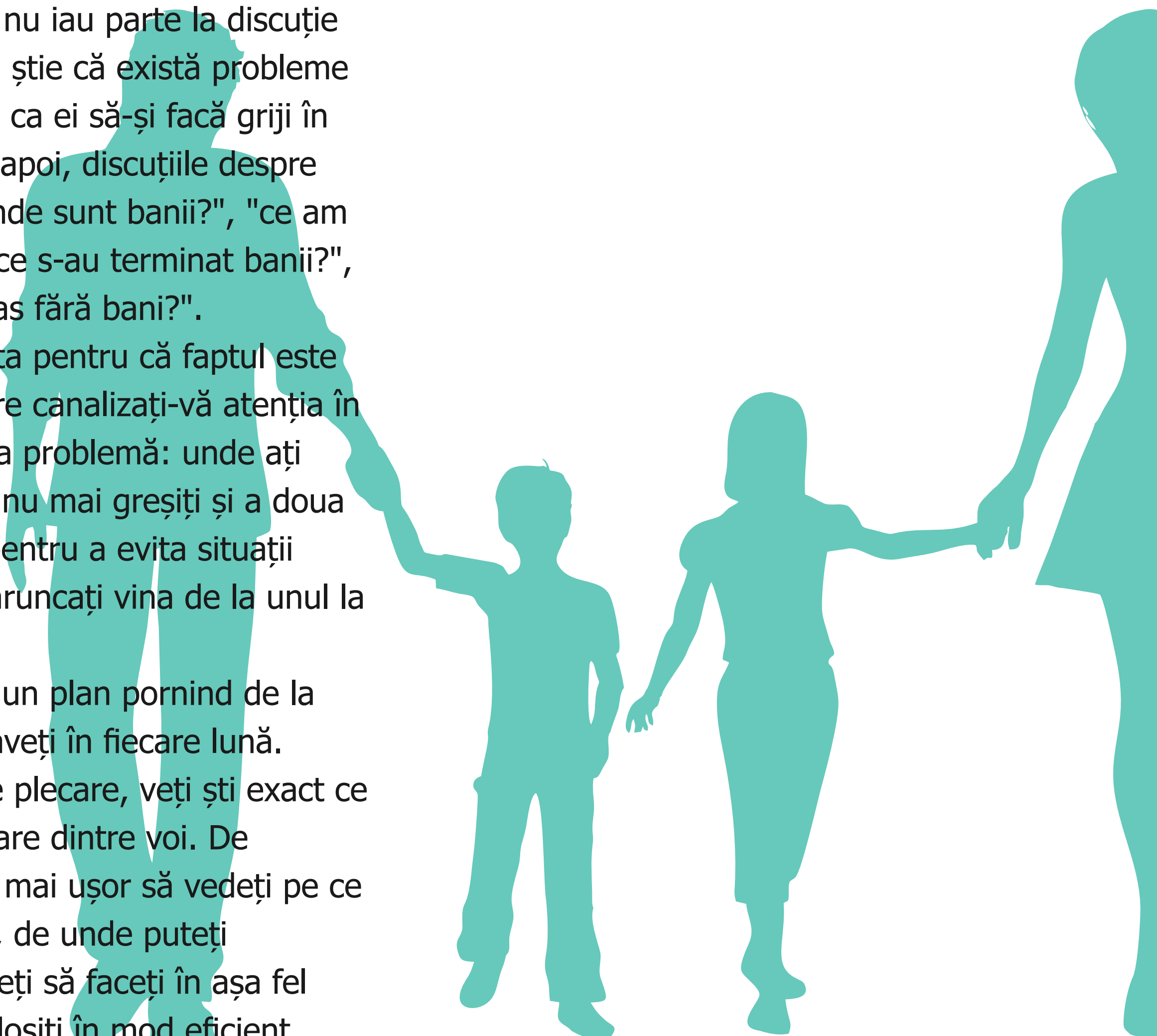
Am auzit cu toţii frânturi de discuţii când părinţii încercau să afle pe ce anume s-au cheltuit banii, cum să împartă ceea ce au în aşa fel încât să le ajungă. Discuţiile lor nu erau dintre cele mai calme, de multe ori, nu ştiam exact ce se întâmplă şi ne-am fi dorit să ne lase şi pe noi să asistăm la discuţie.

PROBLEMA BANILOR ÎN FAMILIE...

În primul rând, copiii nu iau parte la discuție pentru că nu vrem să știe că există probleme financiare, nu trebuie ca ei să-și facă griji în această privință. Mai apoi, discuțiile despre bani se rezumă la "unde sunt banii?", "ce am făcut cu banii?", "de ce s-au terminat banii?", "din vina cui am rămas fără bani?".

O altă greșeală, și asta pentru că faptul este consumat, prin urmare canalizați-vă atenția în special pe următoarea problemă: unde ați greșit, astfel încât să nu mai greșiți și a doua oară, faceți un plan pentru a evita situații asemănătoare și nu aruncați vina de la unul la celălalt.

Încercați să vă faceți un plan pornind de la veniturile pe care le aveți în fiecare lună. Având acest punct de plecare, veți ști exact ce trebuie să faceți, fiecare dintre voi. De asemenea, va fi mult mai ușor să vedeți pe ce anume cheltuiți banii, de unde puteți economisi și cum puteți să faceți în așa fel încât aceștia să fie folosiți în mod eficient.

“

SFATUL NOSTRU ESTE URMĂTORUL, LĂSAȚI COPIII SĂ PARTICIPE LA DISCUȚIILE LEGATE DE BANI. ÎNTR-ADEVĂR, ACEȘTIA NU TREBUIE SĂ CUNOASCĂ GRAVITATEA SITUAȚIEI, ÎNSĂ VOR ÎNVĂȚA DIN GREȘELILE VOASTRE ȘI VOR ȘTI CUM SĂ REZOLVE ASTFEL DE SITUAȚII PE VIITOR.

1.4 CELE MAI INTERESANTE EXPERIENȚE LEGATE DE BANI

CUM TE-AI SIMȚIT ATUNCI CÂND AI PRIMIT PRIMUL TĂU SALARIU? DAR ATUNCI CÂND, DIN BANII CÂŞTIGAȚI DE TINE, ȚI-AI CUMPĂRAT CEVA CE ȚI-AI DORIT FOARTE MULT?

Cele mai interesante experienţe legate de bani se referă cu siguranţă şi la cele mai intense trăiri, la situaţii extreme prin care ai trecut atunci când ai avut sau nu bani, sau atunci când banii au avut un rol important.
Experienţele legate de bani, bune sau rele, au rolul de a ne învăţa că nu întotdeauna facem cele mai potrivite alegeri şi că, aşa cum banii te pot ajuta să ieşi dintr-o situaţie neplăcută, la fel de bine îţi pot da peste cap planurile.

Dacă tu crezi că meriţi să cheltuieşti bani pentru tine, nu este neapărat ceva rău, dar dacă faci asta neţinând cont de circumstanţe, poate să fie ceva distrugător. Crezând că meriţi ceva extravagant în loc să faci ceva economii pentru situaţii urgente, poate pune în pericol stabilitatea ta financiară.
Având o asemenea concepţie legată de bani, de cele mai multe ori se ivesc aceleaşi consecinţe care ar fi apărut și în cazul în care ai fi luat decizia conştientă de a fi sărac.
În mod frecvent, concepţiile noastre legate de bani sunt transmise de la o generaţie la alta. Este important să înţelegem că anumite concepţii legate de bani nu sunt neapărat corecte sau greşite, bune sau rele. Anumite concepţii legate de bani ne pot fi foarte utile dacă sunt aplicate în circumstanţe financiare adecvate.

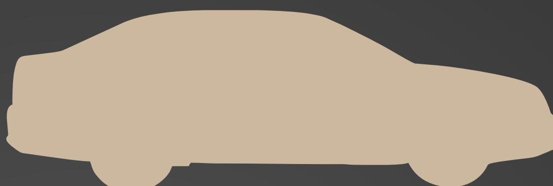
1.5 CARE SUNT POVEȘTILE TALE DESPRE BANI?

CÂT ÎȚI ESTE DE UŞOR SE VORBEŞTI DE SITUAȚIA TA FINANCIARĂ? ESTE UN SUBIECT CONFORTABIL PENTRU TINE? EŞTI DESCHIS LA ASTFEL DE DISCUȚII?

Mulţi dintre noi evită să vorbească despre bani fie pentru că situaţia lor financiară nu este tocmai bună, fie pentru că nu li se pare un subiect de discuţie potrivit, însă această atitudine de respingere poate sugera şi existenţa unui sentiment de frustrare.

Dacă stăm să ne gândim mai bine, ori de câte ori vine vorba despre bani discuția devine inconfortabilă, și este firesc să evităm un subiect care ne incomodează sau ne aduce gânduri nu tocmai plăcute. Pe lângă aceste aspecte, dacă discutăm totuşi despre bani, venituri şi cheltuielile proprii, ce o să zică ceilalţi când vor afla câte datorii avem, ce salariu mic comparativ cu munca depusă şi aşa mai departe.

Poveştile fiecăruia despre propria situaţie financiară ţin foarte mult de bunăstarea proprie şi de siguranţa pe care o are în ceea ce priveşte veniturile, astfel că, în funcţie de poveştile financiare, îţi poţi da seama foarte simplu de situaţia financiară a unei persoane.

CÂT DE DES DISCUTAȚI DESPRE BANI LA LOCUL DE MUNCĂ? CÂT DE CONFORTABIL VĂ SIMȚIȚI CÂND CEILALȚI POVESTESC DESPRE BANI, CONCEDIUL PE CARE L-AU AVUT SAU MAȘINA PE CARE URMEAZĂ SĂ ȘI-O CUMPERE?

Avem tendința să ne uităm în jur și să facem comparații și judecăți. Ne comparăm cu colegii de muncă sau cu prietenii prin prisma a ceea ce avem: casa mea față de casa lor, vacanțele mele față de ale lor, salariul meu față de salariul lor și exemplele pot continua la nesfârșit. Această continuă comparație și competiție s-ar părea că ne ține în priză, că este însăși esența existenței noastre. Dar într-adevăr așa este?

Există un sentiment de frustrare pentru că nu întotdeauna ne aflăm pe partea care trebuie, pentru că se întâmplă și nedreptăți, însă fiecare încearcă să facă ceea ce este mai bun pentru el, prin urmare, de noi depinde unde ne aflăm din punct de vedere financiar și cât de satisfăcuți sau mulțumiți suntem.

La fel ca în cazul de mai sus, atunci când povestim cu prietenii despre situația noastră financiară, subiectul va fi discutat în funcție de cât de confortabil ne simțim. Dacă rezultatul comparației este în favoarea noastră orgoliul nostru zâmbește satisfăcut; atunci când acea comparație nu ne este favorabilă, căutăm scuze sau, mai grav, căutăm explicații întortocheate pentru succesul celorlalți, de obicei explicația este simplă: A avut noroc!

Încercați să nu vă mai comparați cu ceilalți și să faceți în așa fel încât să ajungeți la stadiul în care să vă simțiți confortabil din punct de vedere financiar. Frustrarea pe care o simțiți atunci când vedeți bunăstarea celorlați ar trebui să fie impulsul spre schimbare. Nu aruncați vina pe nimeni și nimic. Schimbați-vă comportamentul financiar, căutați să vedeți unde ați greșit, fiți corect și onest cu voi înșivă, apoi veți vedea diferența.

Cadranul financiar

Am întâlnit de-a lungul timpului foarte mulţi oameni care nu ştiu ce să creadă despre ei când vine vorba despre bani. Nu ştiu dacă sunt săraci sau dacă sunt realmente bogaţi! Există într-adevăr un nivel de percepţie subiectivă a sărăciei şi respectiv a bogăţiei, dincolo de limitele statistice. Pe de altă parte, fiecare dintre noi îşi supraevaluează de obicei statutul financiar personal.

Tocmai din aceste motive autoevaluarea pentru încadrarea într-o categorie sau alta trebuie să fie simplă chiar dacă este uşor subiectivă. În funcţie de cele două coordonate de bază în relaţia cu banii, ce ştii despre bani şi ce faci cu banii, avem următoarele posibilităţi.

	NU ŞTII	ŞTII
FACI	**pierzi**	**câştigi**
NU FACI	**‘fericiți’**	**ratezi**

CADRANUL II - NU ŞTII CE SE ÎNTÂMPLĂ CU BANII, NU ÎNȚELEGI MECANISMELE FINANCIARE ŞI TOTUŞI TE HAZARDEZI SĂ INVESTEŞTI

pentru că ”așa face toată lumea”. Cu siguranţă vei pierde toţi banii sau o mare parte din ei. Vezi cazul ”investitorilor” de la Caritas, Gerald, SAFI, etc.

CADRANUL III ESTE ZONA IDEALĂ

ştii ce se petrece, cum funcţionează banii şi faci investiţii inteligente cu câştiguri pe termen scurt sau lung. Din păcate această categorie numără doar câteva procente din populaţia globului. După unii experţi între 3-7%.

CADRANUL I ESTE CEL ÎN CARE NU ŞTII ŞI NU FACI.

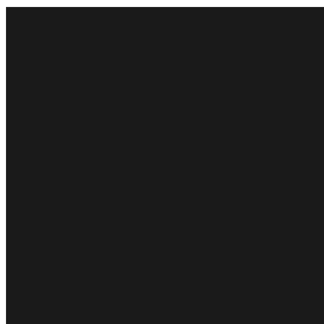
Teoretic nu ai bani, nu ştii cum funcţionează pieţele financiare şi cum circulă banii, deci nu ai nici problema lor. Însă această situaţie este una temporară dacă îţi propui să-ţi clădeşti bunăstarea financiară.

CADRANUL IV ZONA CELOR CARE NU ACȚIONEAZĂ LA TIMP!

Ştiu cum şi ce trebuie să facă însă din diferite considerente nu acţionează la momentul potrivit şi ratează oportunităţile. Câţi economişti sau persoane cu două facultăţi cunoaşteţi şi care nu au parte de bunăstare financiară? Vă spun eu că sunt foarte mulţi.

Întorcându-ne la Treptele Succesului Financiar, ce înseamnă de fapt regăsirea într-un anumit cadran? Cu alte cuvinte înseamnă efortul fiecăruia de a înțelege că trebuie să facă ceva care să îl ridice către o treapă superioară a succesului. Dacă nu faceți nimic și vă complaceți în zona de Haos, înseamnă că vă regăsiți în cadranul I sau II. Sfatul nostru este să luați o decizie încăpățânată și disciplinată de a ieși din Haos spre zona de Siguranță adoptând al III-lea cadran.

Alegerea aparține fiecăruia, însă ceea ce trebuie să rețineți este că în circuitul banilor cadranul III este singurul care vă poate ajuta să ieșiți din zona de Haos! Tu din care cadran consideri că faci parte? Ce crezi că ai de făcut pentru a ajunge în cadranul III?

1.6 CE FACI CU BANII LUNĂ DE LUNĂ

ȘTIM CU TOȚII CÂTĂ SATISFACȚIE AM SIMȚIT ATUNCI CÂND AM PRIMIT PRIMUL NOSTRU SALARIU.

Da, am fost mândri de reușita noastră și cu siguranță banii erau deja planificați pentru diferitele activități sau achiziții. Și chiar dacă i-am așteptat cu mare nerăbdare, parcă s-au terminat neașteptat de repede.
În timp, am reușit să ne gândim puțin bugetul disponibil și să ne limităm la posibiltățile avute. Pentru unii, această modalitate este eficientă, însă pentru alții, banii se termină cu mult înainte ca ceilalți să sosească.

Cum putem să ne planificăm bugetul astfel încât banii să fie cheltuiți eficient? Foarte simplu, există câțiva pași care te pot ajuta să controlezi și să valorizezi la maxim veniturile.

- Ține evidența strictă a banilor, doar în acest fel vei avea o imagine exactă a veniturilor și cheltuielilor tale.
- Cheltuielile sunt prea mari? Există numeroase modalități de economisire astfel încât nu trebuie să renunți la toate plăcerile tale. Evidența cheltuielilor te poate ajuta să descoperi de unde poți reduce astfel încât confortul tău să nu fie afectat.
- Cumpără inteligent! Nu toate reducerile sunt reduceri și nu tot ce îi ieftin te face să economisești, gândește-te bine înainte să cumperi: chiar ai nevoie de produsul sau serviciul respectiv?

- Planifică înainte de orice investiție sau activitate care presupune o sumă mai mare de bani.
- Fă-ți o analiză periodică a bugetului! Apar tot felul de schimbări în viața ta iar veniturile și cheltuielile pot fi diferite de la o lună la alta. Planurile tale financiare trebuie gândite pe termen lung astfel încât obiectivele să poată fi atinse.

În funcție de veniturile pe care le avem, fiecare dintre noi încearcă să le valorizeze și să le folosească într-un mod cât mai organizat și mai responsabil. Cheltuielile nu pot fi controlate întotdeauna și uneori uităm de responsabilitatea controlului propriului buget. Cu siguranță că în timp vom învăța ce, cum și cât putem face din venitul pe care îl avem. Însă cu cât mai repede învățăm, cu atât mai puțin vom irosi și vom fi eficienți în administrarea propriului buget.

Cum să-mi rescriu povestea?

Înainte de această etapă este foarte important să știți de ce anume aveți nevoie, să vă stabiliți o direcție și un punct de plecare. Poate vreți mai mulți bani, cheltuielile sunt prea mari și vreți să faceți ceva în acest sens, cu siguranță vreți să le asigurați copiilor un viitor mai bun și neapărat vreți să aveți o Siguranță financiară, să ieșiți din zona de Haos.

Dacă vreți să schimbați percepția asupra banilor și rolul acestora în viața voastră, stabiliți-vă obiective clare. În acest fel veți ști încotro să vă îndreptați, care este următorul pas, iar dacă ceva nu funcționează așa cum ați plănuit, va fi mai ușor să vedeți unde ați greșit.

În primul rând, problemele financiare apar atunci când educația financiară lipsește cu desăvârșire. Dacă ai o problemă financiară, atunci cu siguranță ai nevoie de soluții la acea problemă, și nu lipsa banilor duce la probleme financiare, ci lipsa educației financiare.

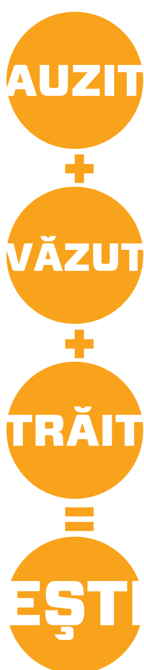
Chiar dacă nu este foarte complicat să aplici principii simple care îți pot aduce rezultate extraordinare, este nevoie de disciplină și acțiune.

BANII VIN ȘI SE DUC, „ÎNSĂ CEEA CE REUȘEȘTI SĂ FACI CU EI POATE DETERMINA BUNĂSTAREA TA FINANCIARĂ ȘI ACCESUL TĂU SPRE O TREAPTĂ SUPERIOARĂ DE SIGURANȚĂ, INDEPENDENȚĂ SAU LIBERTATE FINANCIARĂ.

GÂNDURILE POT FI MATERIALIZATE

Pe bună dreptate veți spune că nu înțelegeți de ce am întrebat toate aceste lucruri despre bani. Ce ați văzut? Ce ați auzit? Ce ați trăit? Ce spuneți acum despre bani?
De ce nu v-am învățat pur și simplu cum să faceți mai mulți bani? Să ne explicăm!
Se spune că rezutatele pe care le obținem, printre care și sumele de bani pe care le câștigăm, sunt produsul gândurilor noastre.
Dacă vrei să ai o casă, prima dată trebuie să te gândești la o casă, abia apoi o poți avea, nu-i așa? La fel și cu banii.
Gândurile legate de bani pot fi pozitive, de genul: ”Sunt bani pentru toată lumea”, ”Nu am bani acum” , ”Banii sunt proporționali cu valoarea pe care o produc” sau negative: ”Nu ne putem permite”, ”Niciodata nu voi avea suficienți bani” etc.

“EȘTI CEEA CE GÂNDEȘTI !”

Ce ai auzit despre bani și ce auzi zilnic plus ce ai văzut în familie și în jurul tău legat de bani, adunate cu experiențele tale referitoare la bani, dau rezultatul final în materie financiară, adică ce ești TU în relația cu banii. Așa cum un calculator are nevoie de un soft bun și nevirusat pentru a funcționa bine, la fel și noi oamenii avem nevoie de un soft bun în relația noastră cu banii.

Dacă ai avea în față o axă numerotată de la 1 – 10, unde la 1 sunt gândurile negative și rele despre bani iar la 10 sunt doar gândurile pozitive, tu ce notă ți-ai acorda? Cum gândești tu despre bani în acest moment? Pozitiv sau negativ?
Încearcă să fii cât mai obiectiv și să nu îți dai, cu indulgență o notă de trecere, adică 5. Nu folosește nimănui, dar mai ales nu-ți folosește ție.

PRIMUL PAS

BUGETUL!

Situația voastră fiananciară depinde în cea mai mare parte de acțiunile și deciziile pe care le luați la un moment dat. Nu încercați să căutați vinovați și nu mai pierdeți timpul aruncând vina de la unul la celălalt. Acționați!

Principalele probleme se referă la lipsa noastră de curaj și de asumare a unor riscuri. Nu avem bani puși deoparte și nici nu folosim cu prea mare încredere instrumentele financiare de economisire și investiții, acestea sunt cele mai mari minusuri pe care le au oamenii.
Cu toate acestea, în ultimii ani tot mai mulți dintre noi conștientizează nevoia unei planificări și a cheltuirii responsabile, iar aceasta ar trebui să se concretizeze în ținerea evidenței banilor printr-un buget personal sau al familiei. Acesta este primul pas, esențial de altfel, pentru a ieși din Haos și pentru a construi drumul spre Siguranță, Independență și apoi Libertate. Demersul de planificare financiară prin care asigurăm controlul asupra propriilor finanțe este un proces care, la nivelul oricărei societăți, se învață pas cu pas și depinde foarte mult de etapa în care se află societatea respectivă.
Prin urmare, dacă găsim sursa problemelor va fi mai simplă și mai eficientă rezolvarea acestora.

VISE - DORINȚE - OBIECTIVE

Când vine vorba de bani, lucrurile sunt întotdeauna complicate pentru că avem dorințe nenumărate, vise dintre cele mai diverse și obiective...mai puțin specifice. Cu excepția ultimului aspect, prezența celorlalte într-o anumită măsură este binevenită.
Să vedem ce este greșit în această schemă:
Visele sunt importante în primul rând pentru sănătatea noastră psihică, avem nevoie de vise pentru că acestea ne pot încuraja și ne vor face să evoluăm.
Dorințele reflectă nevoile intense care au ajuns în stadiul de a fi exprimate și satisfacute. Îndeplinirea unei dorințe reprezintă un prim pas în stabilirea obiectivelor.
Și pentru că am ajuns la partea cea mai importantă, obiectivele reprezintă cel mai util și mai important pas în dezvoltarea ta personală și profesională. O dorință sau un vis, indiferent care, poate fi transformată în obiectiv și apoi în realitate, cu atât mai mult cu cât este SMART.

OBIECTIVELE SMART SUNT

OBIECTIVE

Specifice: claritate cu privire la ce, unde, când și cum va fi schimbată situația, exactitate în ceea ce se dorește a se obține;
Măsurabile: capacitatea de a cuantifica beneficiile, fie calitativ fie cantitativ;
Abordabile: capacitatea de a îndeplini obiectivele, nu orice obiectiv poate fi atins;
Relevante: realizarea obiectivului contribuie la impactul vizat, la bunăstarea unei persoane;
Timp (încadrarea în timp): stabilirea unei perioade de timp în care trebuie atinse obiectivele

“OBIECTIVELE SMART SUNT CELE CARE ÎȚI ARATĂ UNDE TREBUIE SĂ AJUNGI ȘI ÎN CE STADIU TE AFLI, NU POȚI SĂ PRODUCI O SCHIMBARE DACĂ NU ȘTII UNDE VREI SĂ ACȚIONEZI ȘI UNDE ÎȚI DOREȘTI SĂ AJUNGI.

10 SFATURI PENTRU UN COMPORTAMENT FINANCIAR ADECVAT:

- analizați-vă situația financiară permanent, nu doar atunci când apar probleme
- păstrați un echilibru între veniturile și cheltuielile pe care le aveți
- stabiliți-vă obiective clare și bine delimitate în timp
- comportamentul financiar se învață, deci aveți grijă ce le transmiteți copiilor
- atenție! și concepțiile despre bani se transmit de la o generație la alta
- nu lăsați frustrările financiare să vă afecteze relațiile, cereți ajutorul dacă aveți nevoie
- implicați-vă copiii în discuțiile legate de situația financiară a familiei, în acest fel veți avea parte și de sprijinul lor
- pentru a avea o relație pozitivă cu banii, trebuie să vă controlați comportamentul și gândirea
- planificați banii și fiți eficienți!
- nu lipsa banilor duce la probleme financiare, ci lipsa educației financiare și managementul defectuos al acestora.

2

Planifică, respectă, analizează!

2.1 CONTROLUL ȘI ADMINISTRAREA BANILOR

CONTROLUL BANILOR PRESUPUNE ATENȚIA TA SPORITĂ ÎN CEEA CE PRIVEȘTE ADMINISTRAREA LOR, PRESUPUNE EXISTENȚA UNUI BUGET CORECT, REAL, ACTUALIZAT CONSTANT.

Așa cum am precizat, atunci când reușești să controlezi tu banii, și nu ei pe tine, poți ieși din zona de Haos, iar pentru a trece pe treapta următoare, în zona de Siguranță, trebuie să ții cont de următoarele:

- Preia controlul finanțelor tale: calculează-ți venitul lunar și încearcă să controlezi cheltuielile lunare. Vei avea o imagine exactă a situației tale financiare și îți vei putea planifica mai ușor eventualele activități.
- Fă o listă cu toate sursele de venit și sumele aferente: salariul, dobânzi din depozite bancare, comisioane etc. Cel mai important este să ai o imagine de ansamblu asupra banilor tăi și este foarte important să fii realist! Ai încercat vreodată să vezi unde se duc banii? Ai fii surprins... Cele mai nesemnificative cheltuieli de moment pot duce la adevărate minusuri în bugetul tău.

- Controlează-ți cheltuielile. Evidența cheltuielilor te poate ajuta să descoperi de unde poți reduce astfel încât confortul tău să nu fie efectat. Economisește în fiecare zi câte puțin, și vei simți marea diferență atunci când va apărea o situație neprevăzută iar tu vei avea posibilitatea de a ieși foarte ușor din încurcătură.
- Începe să cumperi inteligent! Nu toate reducerile sunt reduceri și nu tot ce îi ieftin te face să economisești, așa că gândește-te înainte să cumperi: chiar ai nevoie de produsul sau serviciul respectiv? O altă modalitate eficientă de a face cumpărăturile se referă la lista de cumpărături. Cu siguranță vei ieși mai repede din magazin, vei cumpăra tot ce îți trebuie, iar tentația de cumpărături suplimentare sau nefolositoare este cu mult mai mică.
- La fel de importantă este planificarea înainte de orice investiție sau activitate care presupune o sumă mai mare de bani. Spre exemplu, bugetul rezervat pentru a merge în concediu. Este benefică stabilirea unei limite în ceea ce privește suma alocată pentru astfel de situații. Dacă vei ști dinainte cât ai la dispoziție să cheltui, cu siguranță impulsurile tale vor fi diminuate.
- Fă-ți o analiză periodică a bugetului! Apar tot felul de schimbări în viața ta iar veniturile și cheltuielile pot fi diferite de de la o lună la alta, iar planurile tale financiare trebuie gândite pe termen lung.

Îți controlezi banii sau ei pe tine?

Controlul banilor presupune de fapt circuitul lor din momentul în care ajung la noi, și până în momentul în care sunt cheltuiți. Însă partea cea mai importantă este reprezentată de beneficiul pe care îl avem de pe urma acestora.
Deciziile pe care le luăm trebuie să fie independente, în măsura în care se poate, de situația financiară pe care o avem, și nu influențate de aceasta.

NU ESTE DELOC COMPLICAT SĂ ȚII EVIDENȚA SITUAȚIEI TALE FINANCIARE, IAR CE ESTE IMPORTANT, VEI ȘTI ÎNTOTDEAUNA CÂȚI BANI MAI AI, CE ANUME ÎȚI PERMIȚI, UNDE SE DUC BANII TĂI ȘI CALITATEA INVESTIȚIILOR TALE.

2.2 CELE 3 SCENARII FINANCIARE ÎN FAMILIE

CUM ÎȚI ADMINISTREZI VENITURILE? CE VEI FACE CU BANII PE CARE ÎI CÂȘTIGI? CARE SUNT ÎNSĂ SCENARIILE FINANCIARE DE BAZĂ PE CARE FIECARE DINTRE NOI LE POATE TRĂI? VĂ SPUNEAM CĂ SUNT MINIM TREI. HAIDEȚI SĂ LE ANALIZĂM ÎMPREUNĂ.

SCENARIUL 1

Te angajezi, câștigi un salariu lunar. La ridicarea lui ai deja în minte câteva cheltuieli majore care te asteaptă: chirie, întreținere, mâncare, îmbrăcăminte, etc. În principiu cam tot ce câștigi cheltui și apoi aștepti liniștit (sau cu ceva datorii) următorul salariu.

SCENARIUL 2

Ai avansat, ai experiență mai multă și începi să ai venituri mai mari. Primul gând care îți trece prin minte este să...te apuci de un credit. Credit pentru nevoi personale, de cumpărat o mașină pentru plimbat iubita/iubitul sau poate chiar o casă. Aici se întâmplă ceva interesant, în momentul în care îți iei salariul, principala ta preocupare va fi plata datoriei la bancă. Apoi cheltuielile lunare normale și...gata banii. Așteptăm următorul salariu.

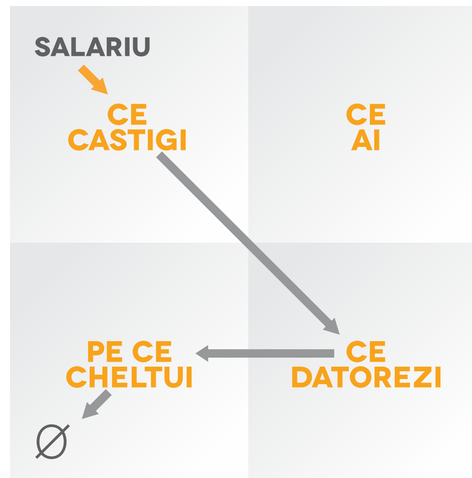
SCENARIUL 3

Indiferent de venitul pe care-l obții, direcționezi o parte a acestuia către economisire și investiții (10% economisire și 10% investiții). Sumele dedicate investițiilor le plasezi în zona activelor, adică în zona ce produce bani. Și așa îți faci din asta un obicei de viață, 10% din venitul tău lunar sau anual se duce către investiții, care la rândul lor produc venituri pentru tine și familia ta. Cum ar fi dacă ți-ai plăti creditele doar din banii produși de investițiile tale? Ar fi interesant, nu-i așa?

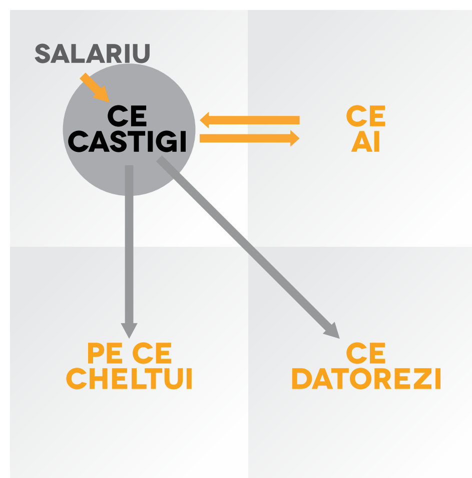
În funcție de veniturile pe care le avem, fiecare dintre noi încearcă să le valorizeze și să le folosească cât mai organizat și mai responsabil. Cheltuielile nu pot fi controlate întotdeauna și uneori uităm de responsabilitatea controlului propriului buget. Cu siguranță că în timp vom învăța ce, cum și cât putem face din venitul pe care îl avem, însă cu cât învățăm mai repede, vom fi mai eficienți în administrarea propriului buget.

SCENARIUL 1

SCENARIUL 2

SCENARIUL 3

Pornind de la Treptele Succesului Financiar, ce înseamnă de fapt deciziile pe care le luați în fiecare lună referitoare la bani? Înseamnă că alegerile pe care le faceți și felul în care vă administrați finanțele personale aparține fiecăruia, însă ceea ce trebuie să rețineți este că în circuitul banilor, doar scenariul 3 vă poate ajuta să ieșiți din zona de Haos!

2.3 NU CONTEAZĂ CÂȚI BANI CÂȘTIGI, CI CUM ÎI CHELTUIEȘTI

CELE MAI MULTE PROBLEME FINANCIARE NU AU LA BAZĂ LIPSA BANILOR, CI LIPSA EDUCAȚIEI FINANCIARE ȘI A COMUNICĂRII PRIVIND VENITURILE ȘI CHELTUIELILE REALIZATE DE FIECARE MEMBRU AL FAMILIEI.

Tocmai pentru a preveni aceste probleme este recomandată realizarea unui buget de familie.

Bugetul personal, sau bugetul familiei după caz, reprezintă un prim pas spre Siguranța financiară. Este cel mai important semn că banii pe care îi ai sunt folosiți corespunzător și responsabil. Atunci când îți stabilești un buget, poți observa și controla foarte bine veniturile și cheltuielile, siguranța financiară proprie și a întregii familii.

Totodată, bugetul îți va arăta unde te afli față de obiectivele financiare pe care ți le-ai propus, cât de eficient sau de echilibrat este raportul dintre veniturile și cheltuielile tale, pe scurt nu vei mai fi în Haos.

După cum am precizat, bugetul constă în însemnarea tuturor surselor de venit și a cheltuielilor într-o perioadă de timp stabilită. Acesta trebuie să se bazeze pe un calcul exact și cât se poate de real al posibilităților financiare ale unei familii.

> “SCOPUL FINAL AL UNUI BUGET ESTE ACELA DE A AJUTA LA PLANIFICAREA UNOR ECONOMII PENTRU ATINGEREA SAU ÎNDEPLINIREA UNOR OBIECTIVE (CUMPĂRAREA UNEI CASE SAU A UNEI MAȘINI).

BUGETUL FAMILIEI

BUGETUL DE VENITURI: ÎN CARE SUNT INCLUSE VENITURILE FIXE LUNARE ȘI ESTIMĂRILE DE VENITURI VARIABILE

BUGETUL DE CHELTUIELI: CUPRINDE TOATE CHELTUIELILE CU ÎNTREȚINEREA, HRANA, UTILITĂȚI, ETC.

Principalele tipuri de cheltuieli

Stabilirea cheltuielilor reprezintă cel mai important pas în realizarea bugetului vostru pentru că în acest fel veți vedea unde se duc banii voștri și care sunt excesele pe care le faceți.

- Cheltuielile fixe: rata la casă/ chiria, impozite locale (pe casă sau pe mașină), impozitul pe venit (acesta merge la bugetul de stat, dar dacă venitul constă doar în salariu, impozitul este reținut de angajator).
- Cheltuieli esențiale: alimente (în România, sumele cheltuite pe alimente sunt destul de mari), întreținere (veți fi surprinși cât de mult puteți economisi dacă închideți becurile când ieșiți din cameră), transport (pentru a ajunge la serviciu sau pentru alte deplasări esențiale, puteți merge pe jos, cu mijloace de transport în comun sau cu mașina personală), îmbrăcăminte, telefon, asigurări (pentru casă, mașină, asigurare de viață).
- Cheltuieli ne-esențiale sau dorințe: vacanțe, ieșiri în oraș, pariuri, cumpărături neplanificate etc.

CA SĂ ÎȚI FIE MAI UȘOR

În urma discuțiilor cu un număr impresionant de persoane am ajuns la câteva sugestii legate de dificultatea ținerii constante a unui buget de familie.

Cum să îți fie mai usor:

- Învață toți membrii familiei să ceară bonul la cumpărăturile efectuate
- Copiii își pot nota într-un carnețel toate cheltuielile efectuate într-o zi
- Alocă sume fixe de bani membrilor familiei pe zi sau săptămână, la sfârșitul săptămânii faceți împreună un total al cheltuielilor;
- Notează într-un notes sau în telefonul mobil cheltuielile pentru care nu ai primit bon (piață, împrumuturi colegi, etc.)
- Transcrie periodic, de preferință săptămânal, cheltuielile notate în carnețele de toți membrii familiei folosind un fisier Excel
- Aloca o oră de "joacă financiară" în familie, în care, de la mic la mare, notați cheltuielile fiecăruia și "premiați" pe cei care au cheltuit cumpătat sau au făcut economii în săptămâna ce a trecut.

VENITURI vs CHELTUIELI

Într-o secțiune anterioară, am vorbit despre cheltuieli și categorii de cheltuieli. Înainte de a pune față în față cele două noțiuni atât de discutate, vom povesti puțin și despre venituri, cele sigure și cele extraordinare (ocazionale).
Prin urmare, sursele sigure de venit sunt cele despre care știți că vă puteți baza. Acestea pot fi salariul, alocațiile copiilor și altele.
Venitul extraordinar poate proveni dintr-o varietate de surse, precum un ajutor din partea familiei, un câștig la loterie, o primă la serviciu, etc.

Mare atenție! Nu puteți să vă faceți planuri pe baza surselor întâmplătoare de venit;

Administrarea bugetului personal se poate face doar pe baza surselor sigure, și nu pe baza a ceea ce credeți că veți câștiga.

Veniturile și cheltuielile trebuie să fie echilibrate, nu puteți consuma mai mult decât produceți. Astfel că aveți două variante:
1. într-un fel sau altul va măriți veniturile
2. reduceți din cheltuieli atât cât este posibil și necesar pentru a exista un echilibru între cele două.

„DECIZIA VA APARȚINE ȘI CU SIGURANȚĂ NU VA FI UȘOR, ÎNSĂ LIPSA UNUI ECHILIBRU PE O PERIOADĂ DE TIMP ÎNDELUNGATĂ POATE AVEA CONSECINȚE GRAVE ASUPRA STABILITĂȚII FINANCIARE

Poate vi se pare că sună puțin exagerat, dar de voi ține schimbarea și traseul banilor pe care îi aveți. Vă doriți o siguranță financiară însă nu faceți nimic în acest sens.

- Schimbați-vă concepția despre bani! Înlocuiți "nu voi avea niciodată suficienți bani" cu "trebuie să fac asta pentru a avea suficienți bani".
- Disciplina este foarte importantă în traseul banilor. Faceți-vă un buget bine pus la punct și urmăriți-vă banii, apoi încercați să vă adaptați cheltuielile la venituri și să aveți un echilibru financiar.
- Stabiliți-vă obiective clare și SMART! În acest fel știți unde vă aflați și care sunt pașii pe care trebuie să-i faceți.
- Acționați, nu mai așteptați ca banii să vină la voi în timp ce tot voi îi lăsați să plece fără un obiective anume.

BALANȚA CHELTUIELI VENITURI

Din păcate, situațiile în care cheltuielile depășesc cu mult veniturile sunt mai dese decât ar trebui. Unde greșim? De ce ajungem în astfel de situații?
Dacă avem un buget, este foarte simplu. Analizăm situația, vedem unde au crescut cheltuielile și le reducem în așa fel încât să revenim la situația inițială.

Mai gravă este varianta a doua: suntem în Haos financiar, nu ținem un buget, nu știm ce cheltuieli avem, nu știm de unde putem reduce, însă cert e că banii nu ajung.

Iată încă un motiv pentru care evidența banilor este benefică și ne poate ajuta să ieșim din încurcături.

Dacă nu pot fi reduse cheltuielile, nu ne rămâne decât să căutăm surse suplimentare de venit, cum ar fi un al doilea loc de muncă sau ore suplimentare.
În oricare dintre situațiile de mai sus, este cu mult mai ușor și mai practic să ținem cont de echilibrul dintre venituri și cheltuieli prin intermediul unui buget.

La o analiză atentă, pe baza bugetului pe care îl ținem în familie vom putea observa care sunt cheltuielile care au pondere foarte mare în totalul cheltuielilor.

La nivel național se regăsesc următoarele ponderi:
40,8 % - alimente și băuturi neacoolice
23.3 % - cheltuieli cu locuința
7,6% - băuturi alcoolice și tutun
6,2 % - transport
4,6 % - comunicații
1,5 % - hoteluri și cafenele
0.8% - educație

2.4 FONDUL DE URGENȚĂ - ECONOMIILE

ECONOMIILE REPREZINTĂ CEA MAI ACCESIBILĂ MODALITATE DE A NE ASIGURA CĂ SUNTEM PREGĂTIȚI SĂ FACEM FAȚĂ SITUAȚIILOR NEPLĂCUTE.

Chiar dacă aveți o evidență riguroasă a finanțelor personale, oricând poate apărea o cheltuială neașteptată.
Trebuie să fim conștienți de starea noastră financiară, iar dacă avem ceva economii atunci suntem pregătiti pentru cheltuieli neprevăzute și situații extreme. Esențial este să economisiți cu regularitate, oricât de mică ar fi suma, veți avea o siguranță când se întâmplă ceva neașteptat.
Cei care se află în zona de Siguranță financiară, pe cea de a doua treaptă, ar trebui să aibă un fond de economii care să le acopere cheltuielile pe o perioadă de minim 6 luni în cazul în care rămân fără principala sursă de venit.
Oricine poate face economii!
Poate nu la fel de mari, sau avem nevoie de o perioadă de timp mai îndelungată, însă este posibil.
Am precizat și anterior că, indiferent de suma pe care o puneți deoparte, în timp va fi suficientă și binevenită atunci când vor apărea situații neprevăzute.

Un alt aspect important, nu cheltuiți din banii puși deoparte decât atunci când este urgent, important sau sunteți într-o situație mai gravă. Dacă veți apela la economii ori de câte ori doriți să vă cumpărați ceva sau să faceți investiții nefolositoare, atunci nu ați rezolvat nimic.

Economiile sunt pentru situații grave, urgente, și nu pentru orice moft.

Unde păstrăm economiile personale?
Și pentru că am înțeles de este important să avem mereu ceva bani puși deoparte, pentru situații neprevăzute sau pentru achiziții mai importante, următoarea întrebare este: unde ținem banii? Sub saltea sau într-un cont de economii? Să luăm pe rând fiecare situație, cu avantajele și dezavantajele ei.

Avem o sumă de bani, fie ea mică sau mare, nu avem încredere în bănci sau în alte instituții financiare și ținem banii acasă. Pentru cât timp? Sunteți sigur că veți rezista tentației de a-i cheltui la primul impuls? Simplul fapt că îi aveți la îndemână nu este foarte benefic din acest punct de vedere. Pe lângă asta, nu sunt în siguranță nici din punctul de vedere al securității, oricine îi poate lua dacă își dă seama unde îi țineți.

În ceea ce privește siguranța banilor, conturile de economii sunt mai benefice, banii vă sunt la adăpost. Conturile de economii sunt printre cele mai avantajoase produse de economisire, ratele dobânzilor sunt similare cu cele ale depozitelor la termen, iar câștigurile sunt în multe cazuri scutite de impozitare. Conturile de economii sunt o categorie aparte de produse de economisire. Ele permit aporturi suplimentare de bani, dobânda calculându-se lunar la soldul contului. Majoritatea acestor conturi permit retragerea numerarului oricând fără penalizare, fără a fi afectat nivelul de remunerare. Astfel, ai acces permanent la banii din cont, acest lucru compensând nivelul mai scăzut al dobânzii și făcând produsul mai atractiv.

2.5 ÎMPRUMUTUL - O SOLUȚIE?

CARE A FOST PRINCIPALUL MOTIV PENTRU CARE TE-AI ÎMPRUMUTAT? A FOST NEVOIA DE BANI ATÂT DE MARE ÎNCÂT ACEASTA A FOST SINGURA VARIANTĂ?

Înainte de a face orice împrumut, fie la o instituție financiară sau persoană fizică, rude sau prieteni, încearcă să răspunzi la urmatoarele întrebări:

- Care este scopul acestui împrumut?
- Îmi voi păstra locul de muncă pe durata creditului?
- După ce fac acest împrumut, care este totalul datoriilor mele?
- Voi putea plăti ratele pentru acest împrumut?
- Voi face un alt împrumut mare în curând? Cum îmi va afecta el capacitatea de plată a ratelor?
- În ce măsură împrumutul ți se pare cea mai bună variantă?

“ CÂND INTENȚIONAȚI SĂ FACEȚI UN ÎMPRUMUT, NU UITAȚI DE CELELALTE DATORII PE CARE LE-AȚI CONTRACTAT. VEȚI MAI PUTEA ACOPERI DATORIILE?

ÎMPRUMUT PENTRU NEVOI PERSONALE

Există multe modalități de a împrumuta bani, în funcție de suma dorită, de nevoile pe care le aveți, de calitatea serviciului, de durata termenului de rambursare. De asemenea, orice aspect nefavorabil din trecut poate influența sursa împrumutului.
Împrumutul de nevoi personale este disponibil pentru cei care au o bună istorie de creditare, adică nu au restanțe și își plătesc creditele la timp. Pentru că nu se pune garanție pe casă, creditorul va aplica o dobândă mai mare decât în cazul unui împrumut ipotecar.
Băncile sunt, în general, principalii creditori pentru acest tip de împrumut; dacă mergeți la banca unde aveți un cont deschis și solicitați un împrumut pentru o mașină, spre exemplu, atunci acesta este tipul de credit care vi se va sugera în cele mai multe cazuri.
Trebuie să știți și faptul că există mari diferențe între creditorii care oferă servicii și produse financiare clienților care au o istorie de creditare mai complicată.

În România există organzații care dețin date despre persoanele care au facut împrumuturi contractate de la bănci.

În România există organzații care dețin date despre persoanele care au facut împrumuturi contractate de la bănci. Din anul 2000, există în cadrul Băncii Naționale a României, Centrala Riscurilor Bancare. Aceasta reprezintă o structură specializată în colectarea, stocarea

Biroul de Credit, care furnizează băncilor informații referitoare la persoanele care au contractat credite, au achiziționat un produs în sistem de leasing sau au fost asigurate împotriva riscului de neplată de o societate de asigurări.

și centralizarea informațiilor privind expunerea fiecărei instituții de credit față de cei care au beneficiat de credite sau angajamente al căror nivel cumulat depășește suma limită de raportare sau care înregistrează întârzieri în efectuarea plăților, precum și a informațiilor referitoare la fraudele cu carduri produse de posesori.

Totodată, s-a înființat la inițiativa sectorului bancar românesc, Biroul de Credit, care furnizează băncilor informații referitoare la persoanele care au contractat credite, au achiziționat un produs în sistem de leasing sau au fost asigurate împotriva riscului de neplată de o societate de asigurări.
Iată o listă care trebuie verificată când vreți să împrumutați bani:

- Înțelegeți ce înseamnă un contract de credit?
- Știți ce înseamnă DAE și la ce folosește?
- Știți care este totalul de plată?
- Știați că există penalități dacă întârziați sau nu plătiți o rată?
- Știați că sunt și alte costuri în afară de dobânda unui credit?
- Știți cât de lungă este perioada de creditare?
- Știți că există un comision pentru plata anticipată a unui credit?
- Știți că există și alte costuri pentru aprobarea dosarului?
- Știți că dobânda poate fi fixă sau variabilă?
- Știți că uneori trebuie să garantați cu imobilul în care locuiti?

ÎMPRUMUTURI IPOTECARE

Creditul ipotecar este o variantă a celui imobiliar, dar în ofertele băncilor, între cele două tipuri de credite există câteva diferențe.
Creditul ipotecar se garantează cu ipoteca pe imobil, fiind destinat achiziționării unuia sau mai multor imobile, dar și renovării sau extinderii acestora. Astfel că împrumutul ipotecar se garantează numai cu imobilul finanțat, respectiv viitoarea proprietate.

Perioada de contractare a unui credit ipotecar poate fi chiar și până la 40 de ani, iar dobânda poate varia între 4% și peste 8%. Majoritatea băncilor percep dobânzi fixe pentru o perioadă scurtă de timp (între 3 luni și 2 ani); aceste dobânzi fixe sunt mult mai mici decât cele variabile. Problema este că, odată cu finalizarea dobânzii fixe, vei plăti dobânzi mai mari și, implicit, rate mai mari la bancă, de aceea este important să fii informat cu privire la creșterea dobânzii încă din momentul în care dorești să faci acel împrumut.

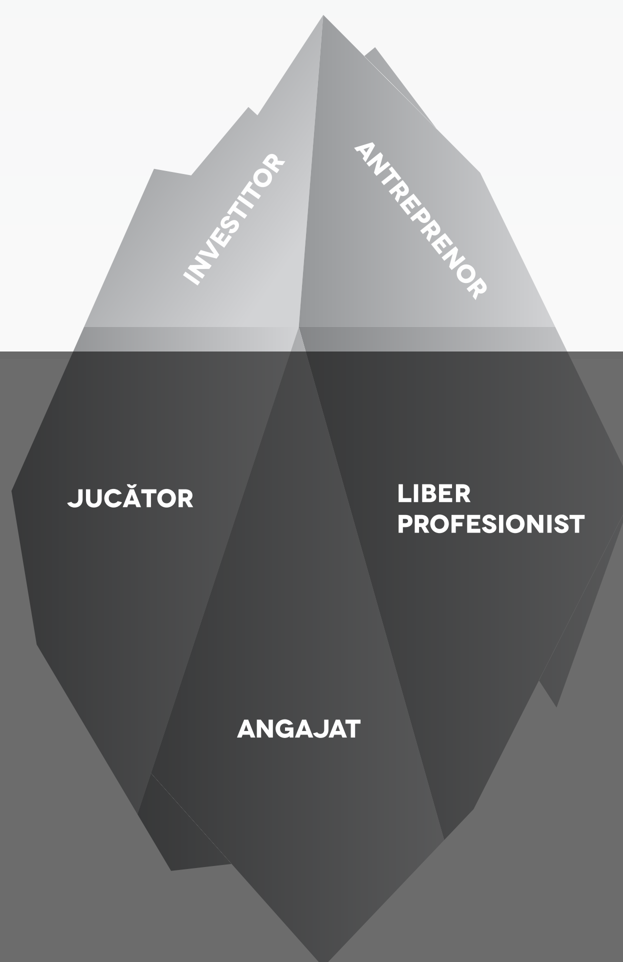
ALTE FORME DE ÎMPRUMUT?

Indiferent de motivul pentru care faci un împrumut, de instituția financiară sau perioada de timp în care trebuie să returnezi banii, ar trebui să ții cont de următoarele aspecte:

- Nu împrumutați mai mult decât puteți plăti.
- Examinați atent veniturile și cheltuielile înainte de a contracta un împrumut.
- Nu luați niciodată un împrumut înainte de a ști care este valoarea totală a creditului.
- Nu împrumutați bani pentru altcineva; față de creditor, sunteți singurul răspunzător.
- Nu luați un credit dacă nu doriți sau dacă nu aveți neapărată nevoie.
- Verificați ce alte costuri mai sunt în afară de rate.
- Împrumutați doar de la instituții financiare bancare și nebancare serioase și autorizate de Banca Națională a României.
- Verificați dacă persoana cu care stabiliți împrumutul este angajatul băncii sau al companiei pe care spune că o reprezintă.
- Sunt multe forme de credit. Luați acea formă de creditare care corespunde nevoilor dvs. (pentru mașină, studii, pentru casă)
- Citiți și textul cu litere mici!

2.6 AISBERGUL FINANCIAR

PENTRU A ÎNȚELEGE MAI UȘOR CARE SUNT CELE MAI IMPORTANTE ZONE ÎN CARE TE POȚI SITUA DIN PUNCT DE VEDERE FINANCIAR, AM DEZVOLTAT ÎN ULTIMI ANI CONCEPTUL DE AISBERG FINANCIAR.

Se știe că, datorită densității mai mici decât a apei marine, aisbergul plutește la suprafața apei mării deși este de o greutate și o suprafața de multe ori impresionantă. Cu toate că este foarte impresionant că mărime, numai 8-10% dintr-un aisberg se află la suprafața apei.

Cele 5 zone ale Aisbergului Financiar, identificate și definite de mine sunt următoarele:

ZONA DE ANGAJAT

Zona de angajat - o persoană care își ”vinde” timpul pentru bani, fiind angajat. În funcție de calificare și experiență, suma de bani pe care o primește pentru cele 8-10 ore de muncă zilnică poate ajunge la sume interesante. Avantajul major al acestei zone și motivul pentru care marea majoritate a populației lumii o preferă, este faptul că îți conferă - SIGURANȚĂ. Știi că în fiecare lună vei primi o sumă de bani pe card sau cash. Dezavantajul major este determinat de faptul că timpul pe care-l poți vinde este limitat. Chiar dacă ai două locuri de muncă nu poți fizic munci mai mult de 12-16 ore pe zi.

ZONA DE LIBER PROFESIONIST

Zona de liber profesionist – o persoană care câștigă bani din prestarea de servicii (avocați, notari, consultanți, medici, etc.). Aceștia câștigă bani tot în funcție de experiența și calitatea serviciilor oferite. Cuvântul definitoriu al acestei zone este PERFECȚIONISM. Avantajul este că vei câștiga atâția bani cât valorează munca pe care o depui. Dezavantajul major este acela că atunci când nu produci, nu livrezi și deci nu încasezi bani.

ZONA DE ANTREPRENOR

Zona de antreprenor - persoană care deține o afacere și are angajați, obținând bani din profiturile generate. Principalul beneficiu al acestei zone este faptul că ai angajați care să lucreze pentru tine. Dezavantajul major este generat de faptul că trebuie să cunoști piața și clienții, legislația, etc.

ZONA DE INVESTITOR

Zona de investitor – persoana care generează bani din investițiile pe care le face. În această zonă câștigi bani chiar dacă nu te ocupi efectiv de investițiile tale. Investițiile pot fi în alte afaceri, în depozite bancare, titluri de valoare (acțiuni și obligațiuni) precum și în imobiliare. Avantajul acestei zone este dat de faptul că banii se înmulțesc indiferent dacă tu muncești sau nu. Dezavantajul este dat de faptul că necesită capital și fiecare investiție are asociat un grad de risc.

ZONA DE JUCĂTOR

Zona de jucător- persoane care obțin venituri din jocuri de noroc, pariuri, trafic, cămătărie, excrocherii etc. Unele din aceste surse de venit sunt reglementate și impozitate (Loto, Bingo, etc.), majoritatea însă sunt venituri ilegale care te pot pune în postura de infractor. Avantajul acestei zone, deși nu o recomandăm, este viteza cu care produce sume relativ mari de bani. Dezavantajul este dat de permanenta amenințare a pierderii banilor generați.

Fiecare dintre cele 5 zone ale Aisbergului Financiar poate genera o sursă de venit și este foarte important să nu fie doar una. Sursele de venit reprezintă o componentă foarte importantă în echilibrul financiar al fiecărui individ sau al fiecărei familii. Însă ceea ce majoritatea oamenilor nu înțeleg este tocmai siguranța sursei de venit și posibilitatea ca aceasta să nu fie permanentă. Este foarte important ca banii să nu provină doar dintr-o singură sursă de venit pentru că atunci nu se poate vorbi de echilibru.

CELE 5 CONDUCTE FINANCIARE MAJORE

Fiecare din cele 5 zone ale aisbergului financiar poate genera o conductă de venit pentru tine și familia ta. La fel ca în teoria coșurilor cu ouă, care dacă stau la un loc, riscul să le pierdem pe toate este maxim, și pentru tine este important să ai mai multe conducte de venit.

În zilele noastre principalele conducte de venit, care ne vin în minte imediat, sunt:
Conducta veniturilor din muncă. Adică venitul obținut prin vânzarea timpului de muncă al fiecăruia dintre noi cunoscută îndeobște sub numele de salariu.
Conducta veniturilor din capital (bani). Rezultatul de pe urma plasării banilor în afaceri, la bancă, câștiguri la jocuri de noroc, etc.
Conducta veniturilor din proprietăți. Aici lucrurile sunt simple pentru că se referă doar la chirii și rente.
Conducta veniturilor redistribuite. Un termen mai complicat, dar ușor de explicat. Aici intră pensiile și ajutoarele sociale de toate tipurile. Sunt numite ”redistribuite” pentru că se presupune că ai contribuit la constituirea acestor fonduri.
Conducta de venituri în natură. Acestea pot reprezenta o parte a salariului (produse și servicii gratuite acordate angajatului) sau pur și simplu prin cedarea de către familie sau terți a unor produse sau servicii (roșiile și cartofii de la țară). Tot aici intră și produsele agroalimentare pentru consumul propriu.

DEȘI ULTIMA CATEGORIE POATE PĂREA HAZLIE PENTRU MULȚI DINTRE NOI, LA NIVELUL ROMÂNIEI SE PARE CĂ PESTE

“ 20% DIN VENITURILE UNEI GOSPODARII SUNT VENITURI ÎN NATURĂ.

FĂ-ȚI UN SCURT PLAN

Vom pune toate acestea într-un tabel și va dau și un exemplu pentru a ușura folosința acestuia. Ceea ce pot să vă asigur este că metoda funcționează și cu siguranță vă fi folositoare.

Cel mai simplu și scurt plan posibil pentru atingerea oricărui tip de obiectiv financiar este compus din patru module:

1. Obiectivele financiare
2. Resursele necesare
3. Acțiunile pe care le vei face
4. Termene limită

! <J: I@I <8╖ obiectivului financiar	Resursele necesare	Actiunile practice	Termen limita
Economisirea lunara a sumei de 100 lei din salariu	Cont bancar de economisire	Deschid cont bancar de economisire cu acumulare Fac o conventie cu banca de virare lunara a sumei	20.09.2013

3 Tu cum stai cu sănătatea financiară?

SĂNĂTATEA FINANCIARĂ SE REFERĂ LA MODUL ÎN CARE SE PREZINTĂ LUNĂ DE LUNĂ BUGETUL TĂU, RESPECTIV FINANȚELE TALE PERSONALE LA O ANALIZĂ MAI ATENTĂ.

Care credeți că este motivul pentru care unii oameni reușesc să se descurce cu banii?
Credeți că modalitatea în care vă administrați bugetul personal este una corespunzătoare și responsabilă? Poți să fii în zona de Haos sau în cea de Independență, însă te vei regăsi doar atunci când vei avea un buget personal constant și real, care îți va spune oricând cum arată situația ta financiară.
Iată câţiva factori care îţi vor arăta că există probleme în ceea ce priveşte resursele tale financiare şi modul în care le administrezi:

- Nu ai un buget, o evidenţă clară a veniturilor şi cheltuielilor tale săptămânale sau lunare. Nu ştii pe ce anume îţi cheltuieşti banii, de unde ai putea să economisești şi cum poţi să îți administrezi în mod eficient resursele financiare.
- Nu reuşeşti să economisești, banii se termină întotdeauna înainte de salariu.
- Ai un stil de viaţă pe care nu ţi-l permiţi, cheltuieşti mai mult decât produci.
- Nu există un echilibru între venituri şi cheltuieli.

Nu investeşti în educaţia ta, nu te interesează nimic din ceea ce se întâmplă în plan economic şi nu deţii informaţii din domeniul financiar. Ai nevoie de o cultură financiară, iar în zilele noastre nici nu este complicat sau scump.
Nu ai nici un obiectiv, laşi lucrurile să îşi urmeze cursul şi nu ştii unde vrei să ajungi peste 1, sau 5 ani.

Problemele de mai sus reprezintă semnale clare ale existenței problemelor și a haosului în viața ta financiară.

Starea ta de sănătate financiară este redată foarte simplu prin diferența dintre veniturile și cheltuielile pe care le ai și modul în care îți administrezi bugetul. De asemenea, existența unui cont de economii poate fi un semn de sănătate financiară și încă unul pe termen lung. Adevărul este că nu prea reușim să economisim, cheltuim cea mai mare parte a banilor, suntem responsabili când vine vorba de cheltuielile lunare, de plata ratelor, dar evităm să ne planificăm resursele financiare pe termen lung, să avem un fond pentru situații neprevăzute sau un plan pentru pensie.
DA poţi fi "sănătos" din punct de vedere financiar şi nu este atât de complicat pe cât vă gândiți.
Problemele financiare nu apar întotdeauna din lipsa banilor, ci mai degrabă din cauza lipsei educaţiei financiare și a planificării pe termen lung.

Problemele financiare nu apar întotdeauna din lipsa banilor, ci mai degrabă din cauza lipsei educației financiare și a planificării pe termen lung.

10 SFATURI PENTRU A FI SĂNĂTOS FINANCIAR

- fii sincer cu privire la scenariul din care faci parte
- supraveghează-ți atent veniturile și cheltuielile
- implică-ți familia în demersurile tale
- bugetul personal/familiei reprezintă primul pas spre independența financiară
- economiile reprezintă cea mai eficientă metodă de a-ți asigura echilibrul financiar
- conturile de economii sunt metode de economisire sigure și avantajoase
- atunci când ești în impas, ești sigur că împrumutul este cea mai bună soluție?
- atenție la condițiile de împrumut, citiți cu atenție orice document
- înainte de a lua un împrumut, nu uitați de celelalte datorii pe care le-ați contractat
- nu uitați, sănătatea financiară ar trebui să reprezinte dezideratul tuturor

3.1 SĂNĂTATEA FINANCIARĂ = COMPORTAMENTUL TĂU ZILNIC!

CU SIGURANȚĂ SĂNĂTATEA FINANCIARĂ PE VIAȚĂ REPREZINTĂ UN SCOP PENTRU FIECARE DINTRE NOI ȘI NE DORIM CA ACEASTA SĂ FIE NESCHIMBATĂ PE PARCURSUL VIEȚII.

Odată ajunși la acest nivel, nu vă rămâne decât să vă adaptați comportamentul zilnic la obiectivele stabilite și să urmați pașii stabiliți.
Învățați să fiți disciplinați din punct de vedere financiar și să vă adaptați comportamentul la realitatea cotidiană. Nu faceți excese și investiții extravagante dacă nu vă sunt de folos și evitați să vă comparați cu ceilalți. Suntem diferiți din toate punctele de vedere și dacă ne dorim tot ceea ce au ceilalți, cu atât mai mult cu cât facem din asta un obiectiv, nu vom ajunge nicăieri.

3.2 ECHILIBRUL FINANCIAR

POATE CĂ ACEST CONCEPT DE "SĂNĂTATE FINANCIARĂ PE VIAȚĂ" VI SE PARE PUȚIN EXAGERAT ȘI CREDEȚI CĂ NU SUNTEȚI ÎN STARE SĂ SĂ AJUNGEȚI LA ACEST NIVEL.

Însă veți fi surprinși când veți afla că nu este atât de greu pe cât pare și că puteți ajunge la acest nivel de bunăstare.
Odată ce sunteți "sănătoși" din punct de vedere financiar, cu siguranță că vă veți dori ca situația voastră să nu se schimbe. Nimic mai simplu, pentru că veți continua să faceți același lucru iar bunăstarea financiară va rămâne neschimbată.

Echilibrul financiar este cheia, iar atâta timp cât rapotul dintre veniturile și cheltuielile pe care le aveți va fi unul echitabil, stabilitatea voastră financiară va fi menținută.

Echilibrul financiar este cheia, iar atâta timp cât rapotul dintre veniturile și cheltuielile pe care le aveți va fi unul echitabil, stabilitatea voastră financiară va fi menținută.

După cum am amintit în subpunctele anterioare, sănătatea financiară se referă la echilibrul existent între veniturile și cheltuielile pe care le aveți.
Foarte interesant este faptul că la fel ca și în cazul sănătății fizice, ne naștem cu sănătate financiară. Când venim pe lume balanța noastră financiară este echilibrată. Pentru scurt timp însă.

Fiind un deziderat pentru fiecare dintre noi, disciplina și echilibrul financiar reprezintă primul pas, urmat de capacitatea fiecăruia de a se adapta și de a parcurge următorii pași:

- Ai un buget în care sunt incluse atât veniturile cât și cheltuielile lunare.
- Fă-ți un cont de economii, iar pentru acești bani stabilește un obiectiv SMART.
- Investește permanent în educația și cunoștințele tale!
- Construiește-ți un stil de viață pe care ți-l permiți.
- Învață să gândești în obiective clare și măsurabile financiar.

“COMPORTAMENTUL NOSTRU ZILNIC ESTE CEL CARE NE VA ADUCE LA ACEL NIVEL DE BUNĂSTARE FINANCIARĂ ȘI ACESTA VA TREBUI SĂ NE FIE OBIECTIVUL PRINCIPAL.

3.3 SĂNĂTATE FINANCIARĂ PE VIAȚĂ

CE ÎNSEAMNĂ SĂNĂTATEA FINANCIARĂ?

SĂNĂTATEA FINANCIARĂ REPREZINTĂ ACEL NIVEL DE BUNĂSTARE ECONOMICĂ ÎN CARE EXISTĂ UN ECHILIBRU ÎNTRE VENITURILE ȘI CHELTUIELILE PE CARE LE AVEM, ÎN CARE REUȘIM SĂ DUCEM O VIAȚĂ ECHILIBRATĂ DIN PUNCT DE VEDERE FINANCIAR.

Sănătatea financiară reprezintă, cu siguranță, un deziderat pentru fiecare dintre noi. Aceasta poate fi obținută după ce reușim să stabilim și să menținem un echilibru între veniturile și cheltuielile pe care la avem, când stilul nostru de viață este echilibrat, când reușim să ne controlăm impulsurile.

Pentru a ajunge să fii sănătos din punct de vedere financiar există câțiva pași pe care ar trebui să îi parcurgeți.

Pentru a ajunge să fii sănătos din punct de vedere financiar există câțiva pași pe care ar trebui să îi parcurgeți.

- **Ai un buget bine pus la punct în care sunt incluse atât veniturile cât și cheltuielile lunare. Acesta se bazează pe un calcul exact și cât se poate de real. Ești la curent cu traseul banilor tăi și respecți o anumită disciplină în circuitul acestora.**
- **Ai un cont de economii , iar acești bani sunt destinați unui obiectiv bine stabilit.**
- **Ai invățat să îți gestionezi banii, iar cunoștintele tale financiare sunt solide.**
- **Investești în educația ta, pentru ca vrei să deții un bagaj de informații cat mai mare și mai complex.**
- **Ai un stil de viață pe care ți-l permiți si nu cheltuiești mai mult decât produci.**
- **Gândești în obiective, nu aștepti miracole și ”momente potrivite”, iar dacă mai greșești știi să înveți și să mergi mai departe.**

Să spunem că am înțeles de ce avem un anumit comportament față de bani, știm ce ne-a influențat, ce este bine și ce este rău. Am înțeles și că putem controla banii, că bugetul ne poate salva, la fel și economiile, că nu este bine să avem datorii sau să luăm împrumuturi pentru orice, și nu în ultimul rând, am învățat ce înseamnă sănătatea financiară.

Ce facem mai departe?

Noi vă spunem doar atât: DISCIPLINĂ! De acolo poate porni un viitor financiar mai bun și mai sigur. Puneți în aplicare ceea ce ați învățat, căutați să vedeți unde ați greșit până acum și nu mai repetați erorile. Analizați circuitul banilor voștri și în felul acesta veți vedea cum puteți îndrepta situația.

10 SFATURI PENTRU A VĂ MENȚINE SĂNĂTATEA FINANCIARĂ

- analizați continuu circuitul banilor voștri
- atenție la veniturile extraordinare, acestea nu vă pot oferi siguranța de care aveți nevoie
- căutați surse suplimentare de venit, hobby-ul vostru poate fi foarte profitabil
- cum veți crește valoarea timpului vostru?
- în ce zonă a aisbergului financiar vă aflați și unde vă doriți să ajungeți?
- faceți-vă un scurt plan și respectați-l cu strictețe
- disciplina reprezintă pilonul central în atingerea bunăstării financiare
- acționați și schimbați-vă concepția despre bani
- echilibrul financiar reprezintă cheia pentru stabilitatea financiară pe care o doriți
- nu uitați, sănătatea financiară pe viață depinde de comportamentul vostru zilnic!

BONUS: CÂT COSTĂ TIMPUL TĂU?

Foarte puțină lume face, măcar pentru o singură dată în viață, o analiză reală a venitului pe care îl generează pentru oră de muncă, adică pe scurt cât costă o oră sau o zi din viața ta. Cred că un asemenea exercițiu ar fi unul folositor mai ales dacă reușești să faci măcar odată pe an acest calcul care nu îți va lua foarte mult timp.

Completează formularul de mai jos, cu valori lunare, după explicațiile din paranteză:

1. Salariu net (cați bani ai încasat efectiv)	______lei
2. Impozite și taxe salariale (pentru ușurință înmulțește salariul net cu 0,8)	______lei
3. Cheltuieli administrative (suma egală cu salariul net)	______lei
4. Cheltuielile cu mașina de serviciu (leasing,asigurări, reparații, combustibil)	______lei
5. Prime, comisioane, beneficii	______lei
6. Bonuri de masă sau tichete cadou	______lei
1. Valoarea timpului lunar de muncă	______lei
2. Valoarea unei ore de muncă (valoarea lunară împărțită la 160)	______lei

Ce părere ai? Ești mulțumit de valoarea unei ore de muncă? Cum ar fi dacă ai valora mai mult?
Vei spune bineînțeles că produci mult mai mult decât salariul tău net lunar ceea ce ar putea părea incorect. Să nu uităm însă că motivul pentru care companiile și antreprenorii angajează oameni este că aceștia să producă profit.

Eusebiu Burcaș
Financial trainer & coach

"Sunt născut într-un sat, uitat de lume, în județul Sălaj. Pentru că eram destul de puțini pe la școală, am fost premiant din clasa I-a pana în a XII-a. Am fost membru UTC și trezorier (casier pe vremea aia). Facultatea la Cluj, pe atunci politehnistii îi spuneau "școala de balet", adică Facultatea de Științe Economice, specializarea Management Industrie. Am muncit pentru mine, prima firmă am înființat-o in 1992. Am muncit pentru alții pe piața de capital, în vanzări directe, și am condus echipe de vânzări. Din 1998 am început să practic "sporturi extreme", pentru vremea aceea – consultanța de management și vânzări. Din 2001 am început să fac și training. Investesc pe piața de capital, afaceri online și imobiliare. Îmi place muntele, skiez, citesc 2-3 cărți pe săptămână și practic offroad și arte marțiale.
Misiunea mea este să învăt românii să-și gestioneze eficient banii și să vândă profesionist. Cred că așa vom vedea mai mult zâmbet și bună dispoziție în jurul nostru.
Viitorul nostru și al celor apropiați depinde de cele mai nesemnificative alegeri pe care le facem, de aceea este important să cunoaștem și să analizăm toate alternativele și eventualele consecințe ale alegerilor noastre.